(készségtárgyak teljesítményének értékelésére),
> írásos értékelés (írásbeli munka minősítésére: osztályzat + hozzáfűzött megjegyzések, tanácsok),
> szülőknek üzenő füzet vagy ellenőrző útján küldött jelzés a feltűnően gyenge, vagy - esetleg - a kiemelkedően jó teljesítményért.
> félévi és tanév végi

## Az értékelés módja:

A 9-12. évfolyamon a tanulók munkáját minden tantárgyból év közben érdemjegyekkel, a félév és a tanév végén osztályzattal minősítjük.

Az egyes tantárgyak érdemjegyei és osztályzatai a következők:

Jeles (5), jó (4), közepes (3), elégséges (2), elégtelen (1)

Kiemelkedő tantárgyi teljesítmény félév és tanév végi osztályzata: kitűnő (5).

***Az értékelési rendszer jellemzői:***

* egységes, egyszerű és áttekinthető,
* differenciált, egyénre szabott,
* kiszámítható,
* objektív és elfogulatlan: skatulyázás nélkül jelzi a sikert is, és a kudarcot is,
* elismeri a szorgalmat és a tehetséget,
* reális hiteles információt nyújt a szülő, a tanuló, az iskola számára.

***Az értékelés típusai:***

A tanulók értékelésénél a pedagógiai gyakorlatban általánosan elterjedt három értékelési típust alkalmazzuk:

- A *diagnosztikus* értékelés célja a helyzetfeltárás, az „induló" tudás megállapítása. Ezt az értékelési típust használjuk a 9-es tanulók bemeneti tudásszintjének megállapítására, ill. egy új osztály, tanulócsoport, vagy egy új anyagrész tanításának megkezdésekor. A diagnosztikus értékeléssel információkat szerzünk arra vonatkozóan, hogy diákjaink hol tartanak a tantervi követelmények elsajátításában. A diagnózis alapján döntünk arról, hogy munkánkat hogyan kezdjük, illetve folytassuk a vizsgált tanulócsoportban és ezzel érdemben megalapozzuk a tanítási stratégiát.

A diagnosztikus felméréseket százalékban kifejezett mérőszámmal értékeljük, ezekre érdemjegyeket nem adunk (Ennek ellenére a szaktanár a jól sikerült felmérésekre a százalékos mérőszám alapján adható (jó, ill. jeles) érdemjegyeket– jutalmazás, motiválás céljából – megadhatja a tanulóknak.) , de a felmérés következtetéseit a diákokkal megosztjuk.

- A *formatív* (formáló-segítő) értékelés a tananyag feldolgozása *közbeni* segítségnyújtást tűzi ki célul. Ez a fajta szaktárgyi értékelés visszajelez egyrészt a tanuló felé arról, hogy teljesítménye mennyire felel meg a tanár igényének, másrészt a tanárnak arról, hogy munkája mennyire eredményes; következtetést enged arra, hogy mely tevékenysége korrigálandó vagy hibás. Mindezeken túl a formatív értékelés eredményei a szülőt is tájékoztatják arról, hogy gyermeke teljesítménye az elvárásunknak mennyire felel meg.

A formatív értékelés során adott érdemjegy nem *minősíti* a diákot, hanem segít, irányít.

- A *szummatív* értékelés egy oktatási szakaszt lezáró minősítés. Ez az értékelés összegző minősítést ad arról, hogy valamely tanulmányi szakasz, pl. tanév vagy az iskolai tanulmányok végén a diák hogyan tett eleget a tanulmányi követelményeknek. A szummatív értékelés leggyakoribb formái a félévi és év végi osztályzat, valamint a különböző vizsgákon adott érdemjegyek.

Mindhárom értékelési eljárás történhet szóbeli vagy írásbeli felmérés által.

**Az ellenőrzés fajtái:**

>szóbeli felelltetés,

>házi feladat, füzetvezetés ellenőrzése,

>írásbeli számonkérési formák:

- írásbeli felelet (egy anyagrészből),
- beadandó, nagyobb elmélyülést igénylő házi dolgozat kitűzése,
- röpdolgozat (bejelentés nélkül, aznapi házi feladatból),
- dolgozat (előző órán bejelentett, kisebb anyagrészből),
- témazáró dolgozat (legalább egy héttel korábban bejelentett, összefoglalással előkészített, teljes témakört felölelő).

>a tanuló produktumának (pl.: testneveléssel összefüggő mozgásforma előadása) ellenőrzése.

**A) A tanuló írásbeli beszámoltatásának formái:**

a) témazáró dolgozat: egy teljes tantervi téma számonkérésére szolgáló, egy tanórát kitöltő, az ismeretek felidézését és alkalmazását egyaránt megkövetelő írásbeli számonkérési forma, a témazáró dolgozatban szereplő feladattípusok arányai megfelelnek a tananyag és a tantervi követelmények belső arányainak;

b) egyéb dolgozat: egy tantervi téma valamely részének számonkérésére szolgáló, legfeljebb egy tanórát kitöltő írásbeli számonkérési forma, amelyben az ismeretek felidézése az alkalmazástól függetlenül vagy azzal együtt is számon kérhető;

c) Az év eleji, félévi, év végi felmérések alapvetően diagnosztikai célt szolgálnak: a tanulók tudásának, készségeinek szintjét mérik. E felmérők csak akkor osztályozhatók, ha megfelelő ismétlés, gyakorlás után került sor rájuk.

A tanuló tanulmányi munkájának, teljesítményének egységes értékelése érdekében a tanulók írásbeli értékeléskor az elért teljesítmény (pontszám) érdemjegyekre történő átváltását a következő arányok alapján végezzük.

| Teljesítmény | |
|---|---|
| 0 – 33 % | elégtelen (1) |
| 34 – 50 % | elégséges (2) |
| 51 – 75 % | közepes (3) |
| 76 – 90 % | jó (4) |
| 91 – 100 % | jeles (5) |

Ha a szaktanár a meghatározott ponthatárok alkalmazása során szükségesnek látja, az adott osztályban, csoportban az egyes ponthatárokat legfeljebb három százalékkal lefelé vagy felfelé módosíthatja.

## B) Az írásbeli beszámoltatás korlátai, a tanulók tudásának értékelésben betöltött szerepe, súlya

### 1. Az írásbeli beszámoltatás szerepe, súlya

a) A számonkérési, értékelési formák (szóbeli, írásbeli) helyes aránya a pedagógia örök dilemmája. A képesség és készségfejlesztés követelménye a két forma egyenlő arányát kívánná. A magas osztálylétszámok, a mennyiségében és sokféleségében egyre bővülő közvetítendő ismeretanyag elsajátításának pontos ellenőrzése az írásbeli számonkérést részesíti előnyben. Ugyanakkor a tanulók kifejezőkészségbeli hiányosságai, a felgyorsult élettempó hatására kialakult rövidített, szinte csak jelzésszerű - az egyedi, választékos stílust nélkülöző - beszédjük az iskola felelősségét növeli ezen a téren.

b) A témazáró dolgozatok - kétszeres súllyal való értékeléséről a szaktanár dönt a munkaközösség véleményének figyelembevételével. A szaktanár a tanév elején tájékoztatja a tanulókat arról, hogy melyek azok a tanulói teljesítmények, amelyeket a félévi és a tanítási év végi osztályzatok kialakításánál kétszeres súllyal fog figyelembe venni. Ilyen teljesítmény értékelésekor a naplóba és a tanuló ellenőrzőjébe piros színnel megkülönböztetett érdemjegy kerül. Az osztályzatok kialakításánál más súlyozást nem alkalmazunk.

c.) Témazáró dolgozat íratását a szaktanár legkésőbb egy héttel a dolgozatírás előtt bejelenti, a dolgozatot két héten belül kijavítja, egy napon kettőnél több témazáró dolgozatot nem íratunk.

d.) Egyéb dolgozat íratását a szaktanár legkésőbb az előző tanítási órán bejelenti, a dolgozatot két héten belül kijavítja;

e.) A szaktanár egy tantárgyból nem írat újabb dolgozatot mindaddig, amíg az előző dolgozatot kijavítva ki nem adta a tanulóknak.

f.) A félévi és tanév végi minősítés nem alakítható ki csak írásbeli számonkérés alapján született érdemjegyekből azokból a tantárgyakból, amelyek alkalmasak a szóbeli kifejezőkészség fejlesztésére.

g.) A diákok írásbeli dolgozatait, beszedett füzetét, beadott munkáját (házi dolgozatok, tanulói kutatómunkák anyaga) rövid időn belül értékelni, javítani kell.

**Az írásbeli beszámoltatások formái:**

- írásbeli felelet kisebb tanítási egység anyagának számonkérésére szolgál
- a témazáró dolgozat egy nagyobb tanulmányi egység számonkérése
- házi dolgozat: egy téma feldolgozása megadott szempontok szerint, forrásanyagok felhasználásával / önálló kutatás/

**Az írásbeli beszámoltatások rendje:**

Az írásbeli felelet bármely tanítási órán használható, a napi tananyag számonkérésére.

Egy témakör feldolgozása, összefoglalása után, témazáró dolgozatot írnak a diákok. A szaktanár előre jelzi a tanulóknak, és kellő időt ad a felkészülésre.

Házi dolgozatot készítenek a gyerekek, az arra alkalmas tananyag feldolgozásánál. Előnye a motiváció növelése, a könyvtár és internet használat megkedveltetése.

**Az írásbeli beszámoltatások korlátai:**

- írásbeli feleletek számát általában nem korlátozzuk, csak annyiban, amennyiben a tantervekben a munkaközösségek limitálják a feleletek számát
- témazáró dolgozatok számát szintén a tantárgyi tantervek tartalmazzák

- házi dolgozat: a tantárgy jellegétől függően használhatjuk, de egy tanuló félévente maximum tantárgyanként csak egyet készíthet.

Az írásbeli beszámoltatások rendjét konkrétan tanév elején az adott osztályban tanító pedagógusok közössége határozza meg, és rögzíti tanmeneteiben, majd a témazáró dolgozatok várható időpontjait, a tanulók tudomására hozza.

Általánosan be kell tartani, hogy a tanuló legfeljebb három témazáró dolgozatot írhat egy napon, amelynek időpontját a szaktanárok egy héttel korábban bejelentik.

Az osztályzatok minimális száma félévenként három osztályzat. Az osztályzatok minimális száma a heti óraszámok függvénye:

| | |
|---|---|
| 1 óra/hét | 3 db osztályzat |
| 2 óra/hét | 4 db osztályzat |
| legalább 3 óra/hét | 5 db osztályzat |

## Csoportbontások és egyéb foglalkozások szervezésének elvei

Iskolánk csoportbontást alkalmaz az idegennyelvi képzés esetében , ahol a két oktatott nyelv angol, illetve német nyelv. Ennek meghatározása az általános iskolában tanult idegen nyelv alapján történik, illetve bizonyos szakmák esetén adott a tanult idegen nyelv. Csoportbontás lép még föl az informatika, matematika, magyar nyelv és irodalom tantárgy esetében a tanulói létszám alapján.

## A településen élő nemzetiségek kultúrájának ismertetése

Városunkban és környékünkön többségében a roma nemzetiséghez tartozó lakosok élnek, ezért a nemzetiséghez nem tartozó tanulók részére, a roma nemzeti kultúrájának megismerésére szolgáló tananyag oktatását a történelem és a magyar tantárgyakhoz integráltan, azok kerettantervébe beépítve valósítjuk meg.

# Egészségnevelési és környezetnevelési elvek, programok, tevékenységek

### (1) Alapfogalmak

Mi az egészség?

- Testi, lelki, szociális jól-lét állapota, nem a betegség hiánya
- Alkalmazkodóképesség a környezet változásaihoz
- Összhang a fizikai, a lelki és a társadalmi lehetőségek közt.
- Kiteljesedése az egyén társadalmi integrációjától is függ (család, iskola, más közösségek)

Egészségnevelés:

A tanulók egészségkulturáltsági szintjének emelésével egyidejűleg olyan tevékenység kialakítása, amely az ismereteket aktív magatartássá formálja.

Egészségfejlesztés és egészségmegőrzés:

Magába foglalja a korszerű egészségnevelés, az elsődleges prevenció, mentálhigiéné, az önsegítés és egészségmegőrzés feladatait, módszereit.

### (2) Az egészségnevelés célja:

Az egészség mint elfogadott érték épüljön be az iskola mindennapjaiba. A nevelés során növekedjen a tanulók felelősségérzete önmaguk, mások és környezetük iránt. Célunk, hogy megtanítsuk diákjainkat az egészségügyi szolgáltatások helyes és célszerű igénybevételére, a szűrővizsgálatokon való rendszeres és önkéntes részvételre, valamint egészségmegőrzésre.

Célunk továbbá az iskolai testnevelés és sport egészségmegőrző hatásának növelése, a sport egészségmegőrző szerepének népszerűsítése, tudatosítása. Programunk tartalmazza a mindennapi testedzés megvalósítására szolgáló programot is.

### (3) Az egészségnevelés alapelvei:

- a szellemi, a testi és a lelki nevelést egyformán fontosnak kell tekinteni
- tervszerű, szervezett, rendszeres tevékenység
- kiterjed minden tanulóra
- résztvevője az iskola minden dolgozója
- helyes cselekedésre serkentő
- segíti az „egészséges iskolai légkör" kialakulását
- személyiség megerősítése
- csoportfelelősség területét szélesíti, bővíti (iskolavezetés, tanár, diákcsoport)

### (4) Egészségnevelés, fejlesztés területei:

***A. / Testi nevelés:***

- személyi higiéné
- környezet higiéné
- környezetvédelem
- testnevelés- és sport - több mozgás
- egészséges táplálkozás
- balesetek megelőzése
- elsősegélynyújtás
- időben orvoshoz fordulni – szűrővizsgálatok
- megelőzésre nevelés

- biztonság igénye
- szexuális nevelés (szerelem, házasság, nem kívánt terhesség)
- életkorral járó biológiai sajátosságok

**B.** ***/Pszichohigiénés nevelés:***

**a./ <u>Egészséges életvezetés</u>**

- napi és heti életritmus
- alvás, tanulás, munka, játék
- ellenállni a reklám nem kívánatos hatásainak
- fogyasztói szokások
- pozitív értékrend kialakítása
- a jó közérzet, a boldogság és sikeresség szükségletének kontrollálása - belső harmónia

**b./ <u>Stresszelhárítás</u>**

- apróbb sikertelenség elviselése
- konfliktusok megoldása, problémamegoldás
- önismeret, éntudat
- dönteni tudás

**c./ <u>Deviancia megelőzése</u>**

- szenvedélybetegségek megelőzése
- dohányzás-, alkohol-, drogtagadás
- társas kapcsolatok egészségi, etikai kérdései

**d./ <u>Érzelmi nevelés</u>**

- az életkorral járó pszichohigiénés életmódi tennivalók
- érzelmeket felismerni, kifejezni saját erényeit, gyengéit felmérni, érzéseket kezelni
- empátia-képesség fejlesztése, segítőkészség, felelősségérzet, akaraterő fejlesztése

**C.** ***/Szociális higiénés nevelés:***

**a./ <u>Kedvező társas kapcsolatok építése, fenntartása</u>**

- barátságok kialakítása
- kommunikáció fejlesztése
  - kreativitás, aktivitás, együttműködés, vitakultúra fejlesztése, megtartása
  - etika, érték szabályok kialakítása, korlátokat felállítani és elfogadni (házirend)
- szerepfeszültségek feloldása, érintkezési zavarok megelőzése
- társadalmi izoláció megelőzése (hátrányos helyzetűek)
- társadalmi támaszok (család, barát, egyesület, kisközösség, ...) fontossága, előnyei

## (5) Az egészségnevelés színterei

**A.** ***/Tanítási órákon***

Minden oktató képes arra, hogy szaktárgyába megtalálja az egészség propagálásának lehetőségeit és ezeket építse be a tananyagba. Ezt a kerettanterv sok helyen elő is írja a tantárgyak tartalmi részében. A biológia, kémia, technika, természetismeret, rajz, irodalom tantárgyak pedig különösen alkalmasak célkitűzéseink megvalósítását segíteni. Az iskolában dolgozó minden pedagógus és alkalmazott személyes példamutatása is hirdesse az egészségnevelés fontosságát.

**B/** ***Egészségnevelés a testnevelés órákon***

- A helyi tanterv szerint a testnevelés tantárgy oktatásának: gimnasztika, atlétika, torna, két szabadon választott labdajáték, küzdősportok, úszás, szabadidős sportok
- Az életmód és tartási rendellenességek gyakorisága miatt órák elején tartásjavító gerinctorna bevezetése.
- A tanulók általános fizikai teherbíró képességének mérése (évente kétszer)
- Minőség-ellenőrzés: a tanulók egységes mérése, értékelése, és minősítése
- Az iskolaorvos és védőnő vizsgálati módszereinek, illetve adatainak kibővítése, hogy felvilágosítást kapjanak a tanulók funkcionális állapotáról.

**C/ Egészségnevelés az osztályfőnöki órákon**

Az osztályfőnök összefogja, egységben láttatja a szaktárgyak idevágó, de szerteágazó ismereteit és az életvezetés tudatosságára nevel. Cél a lelki egészség erősítése és fejlesztése, a szükséges prevenciós folyamatok és tevékenységek kialakítása.

Ilyenek pl. a táplálkozási szokások, a szükségtelen „túlcsomagolás",

Az osztályfőnöki órák egészségneveléssel foglalkozó témakörcibe minden évfolyamon beépítjük a stressz- és konfliktuskezelés, valamint a feszültségoldás technikáinak tanítását.

Az olyan káros szenvedélyek megelőzésére, mint a drog, alkohol és a dohányzás, beépítjük a DADA-programot. Ezeket az osztályfőnöki órákat az iskolaorvos, illetve a védőnő szükség szerinti bevonásával, esetleg mentálhigiénés szakember felkérésével tartjuk meg. A DADA-programot a rendőrség szakembere tartja.

**D/ Egészségnevelés tanórán kívül**

a. ***Szaknai szervezetekkel való együttműködés***

Védőnői ügyelet biztosítása; Egészségügyi szűrővizsgálatok (fogászat, szemészet, hallás vizsgálat, stb.); Egészségügyi felvilágosító előadások;

b. ***Versenyekre való felkészítés***

Ajánlott versenyek:

- Sport: kézilabda, labdarúgás,
- Egészségvédelem: elsősegélynyújtó, drogprevenciós-nap

A tanulók igényei szerint más sportágakban, egészség-és környezetvédelmi témákban is szervezünk, biztosítunk felkészülési lehetőséget.

A foglalkozások az iskola tornatermében, udvarán, és szaktermeiben zajlanak délutánonként.

c. ***Részvétel megyei, vagy országos akciókban és programokon***

Rendszeresen részt veszünk a megyei, illetve országos sport-, egészség témájú programokban, pályázatokon. A nyert összegeket a tanórai és tanórákon kívüli programok színvonalas megvalósítására fordítjuk.

A Vöröskereszttel ápolt jó kapcsolatok révén részt veszünk a Véradások szervezésében, a mozgósításban.

d. *Helyi kezdeményezések, Témanapok*

Olyan témanapokat kívánunk meghonosítani, amikor a diákok érdeklődésüknek megfelelő szervezett programokon vehetnek részt. Meghívott előadókkal, szervezetekkel vesszük fel a kapcsolatot.

Ilyen témanapok a következők:

Diáksport-nap: egész napos rendezvény, sport, egészség, baleset megelőzés, Dohányzásmentes Világnap: filmvetítés, beszélgetés.

A továbbiakban újabb témákban hívjuk fel diákjaink figyelmét 2-3 jeles nap (Egészségügyi Világnap, Nemzetközi Vöröskereszt Napja, Lelki Egészség Napja) kapcsán az ügy fontosságára.

Ennek lehetséges módjai:

- helyi rajzverseny és kiállítás (diákok által szervezetten)
- faliújság
- vers, illetve novella pályázat
- felkért előadó
- helyi vetélkedő
- futóverseny stb.

**(6) Mindennapos testmozgás**

Statisztikai adatokkal igazolható, hogy a középiskolás gyermekek felénél diagnosztizálható valamilyen tartási rendellenesség, gerinchajlás, statikai lábbetegség. Ezek az általános iskolában kezdődő és a középiskolában fokozódó elváltozások rendszeres testmozgással, célirányos gimnasztikával megelőzhetőek lennének. Az elváltozások gyakorisága nem igazolja a testnevelési órák hatékonyságát.

Nem az a fontos, hogy minél nagyobb erőkifejtésre serkentsük a fiatalokat, hanem azzal tudunk segíteni, ha megadjuk a lehetőséget a mindennapi testmozgásra. Ezt felismerve, a Köznevelési törvény módosítása előírja a diákok mindennapos testedzésének biztosítását.

**Célok, alapelvek**

- Minden tanuló minden nap vegyen részt valamilyen testmozgásban
- Testnevelés órán megfelelő terhelést kapjon
- Minden testnevelés órán legyen gimnasztika, a helyes testtartást, helyes légzést kialakító gyakorlatok
- Gyógytorna gyakorlatok
- Minden testnevelés óra - testmozgás örömöt és sikerélményt jelentsen még az eltérő adottságú tanulóknak is.
- Érvényesüljön a testnevelés személyiségfejlesztő hatása
- Tanítsunk olyan sportokat is, amelyeket egy életen át lehet folytatni az életminőség javítása érdekében (szabadidő sportok, játékok, aerobik)
- A tanulók testi-biológiai fejlődése csak rendszeres, napi testneveléssel és sporttal (testmozgással és testedzéssel) biztosítható. Ez a feladat sem előbbre, sem későbbre nem hozható és semmiféle más tevékenységgel nem helyettesíthető.

**A mindennapos testnevelés 2012. szeptember 1-jétől indult a 9. osztályban felmenő rendszerben.**

> Rendelkezünk felszerelt tornateremmel.

> Iskolánkban a tanév során biztosított a futballmérkőzések bonyolítása.
Mind a diákok, mind a tanárok jelentős számban vesznek részt a bajnokságon.

> Intézményünkben a délutáni szabadidős tevékenység keretében tömegsport, és bokszedzések folynak.

> A városi sportéletbe is bekapcsolódunk, tanulóink közül többen tagjai valamilyen sportegyesületnek.

**Az iskola a tanulók mindennapi testedzésének biztosítása érdekében:**

> Tömegsport órákat tart (naponta 45 perc).

> Iskolai diáksport egyesületet működtet, mely ellátja az iskolai sportkör feladatait. Erre sportáganként hetente 3 óra áll rendelkezésre.

### (7) Segítő kapcsolatok, partnerek

- ifjúságvédelmi felelősök
- szülők, család
- iskolai szülői munkaközösség,
- iskolaorvos, háziorvos, védőnő
- gyermekjóléti szolgálatok, nevelési tanácsadók, családsegítők
- rendvédelmi szervek ifjúságvédelmi munkatársai (DADA program)
- Magyar Vöröskereszt csoportja
- ÁNTSZ
- Országos programok koordinátorai

Egészségnevelő, egészségfejlesztő munkánk csak akkor lehet eredményes, ha közösen, egymást segítve és megerősítve végezzük azt diákjaink, gyermekeink egészsége érdekében.

### (8) Az intézmény drogstratégiája

Napjaink iskolán kívüli körülményei egyre több veszélyt rejtenek a tanulók számára, ezért egyre jobban oda kell figyelnünk a figyelmeztető jelekre, és ezáltal a drogprevencióra. A harmonikus személyiségfejlődés része, hogy a gyermekek fel tudják dolgozni az iskolai és a magánéletben felmerülő kudarcokat, képessé kell, hogy váljanak az antihumánus szenvedélyek tudatos elhárítására, meg kell tanulniuk különböző clutasítási technikákat.

Iskolánk nevelési programja már korábban is tartalmazta ezeket a nevelési célokat, elsősorban osztályfőnöki órák keretében foglalkoztunk a problémával. Tanórán kívül is igyekeztünk olyan rendezvényeket tartani, melyek a tanulók személyiségfejlődését szolgálták. (Egészségnap, iskolaorvos előadása, Vay nap, szakmai tréningek.)

A drogprevenciós munka nem korlátozódhat egy-egy alkalomra.

**Célunk:**

Az egész iskola egészségnevelési rendszerébe beépíteni a szerfogyasztással kapcsolatos egységes pedagógiai állásfoglalást és gyakorlatot.

Rövid és hosszú távú célokat kell megfogalmazni a Nemzeti Drogstratégia szellemében, ahol a cél a tudatosítás, esély az egészséges életre és közvetítés a különféle színterek között, csökkenteni kell az iskolán keresztül a pszichológiai, családi, kulturális és kortársközösségek kockázati tényezőit.

A Nemzeti Drogstratégiával összhangban, a következőkben látjuk a lehetőséget a prevencióra:

> információ átadása (tanár és tanuló részére egyaránt)

> érzelmi felkészítés (tanár és tanuló részére egyaránt)
> társas hatások (kortárs segítők képzése)
> integrált megközelítés (korosztályok szerint is)
> prevenciós programok

**Hosszú távú célok:**

Egy egészséges, produktív és biztonságos szférа kialakítása, ahol a fiatalok képessé válnak arra, hogy az illegális drogokat a legális élvezeti szerekkel együtt elutasítsák. Ennek megfelelően a drogmegelőzés célja, nem pusztán az illegális vagy legális drogok használatának megelőzése, hanem az egészséges kiegyensúlyozott életforma megtalálása.

**Középtávú célok:**

> A tantestület nevelési módszereinek gazdagítása, a kölcsönösen egymásra ható, tapasztalatokra alapozott módszerekkel (tréningek szervezése).
> A tantestület drogprevencióval kapcsolatos ismereteinek bővítése (drogkoordinátori tevékenység, előadások szervezése).
> A tanulók egészségmegőrző szokásainak kialakítása és a káros szenvedélyektől mentes életmód megalapozása.

**Rövid távú célok:**

> A diákok folyamatos tájékoztatása (előadások és iskolaújság).
> Az iskola minden szereplője részt vegyen a prevenció kialakításában.
> Továbbra is folytatjuk a drogmentes szabadidős tevékenységek szervezését és a felvilágosító prevenciós munkát.

**Helyzetelemzés**

A droghasználat kipróbálásának időszaka leggyakrabban 10 és 18 életév közé esik. Teljesen világos, hogy nem akkor indokolt az iskolai felvilágosító munka, amikor a kábítószer már iskolai körökben megjelenik. A szakmai szervezet által készített felmérés alapján érzékelhető, hogy a tanulók érdeklődnek a droghasználat iránt.

**Források:**

Források alatt nem csak anyagi, hanem szellemi értéket is értünk. Az elsődleges anyagi forrásunk a Minisztérium által biztosított pénz, ami elősegítette a drogprevenciós munkát. A szellemi forrásunk az *„Életvezetési ismeretek és készségek"* program, ami megegyezik a tanárok képzési programjával is. Emellett rendelkezésünkre áll a tanárok szakmai tudása, az iskolaorvos és a védőnő tevékenysége. Segítenek bennünket a hevesi Rendőrkapitányság és a megyei KEF szakemberei, a gyermek- és ifjúságvédő, valamint a szülők.

Mindezek mellett számíthatunk a város, a megye és az ország különböző intézményeire: Megyei Pedagógiai Szakmai és Közművelődési Szolgáltató Intézet, NECC Önismereti Kamasziroda, Vészcsengő Konferencia, Nagyító Alapítvány Szeged.

## A drogstratégia megvalósítása

A drogstratégia része iskolánk egészségnevelési programjának s az *„Életvezetési ismeretek és készségek"* program segítségével valósítjuk meg. A drogprevenciós programot minimum 5 alkalommal tervezzük, ami természetesen bővülhet a gyerekek igényeit figyelembe véve.

Az *„Életvezetési ismeretek"* több mint egyszerű előadás a drogokról, sokkal inkább készségfejlesztéssel foglalkozik összesen 14 területen, életkorokra lebontva. Megtanulják a legális és illegális szerek használatának következményeit, érzelmeiket kezelni, megtanulnak stressz-helyzeteket

felismerni és megoldani. A program éppúgy hangsúlyt fektet az önismeretre, önbecsülésre, mint a nemet mondás megtanítására. Mindezek olyan technikák, amelyek elsajátítására más tanórákon kevés az idő, viszont a hétköznapi életben gyakran találkozhatnak hasonló szituációkkal.

A programon keresztül a következő készségekre irányul a figyelem:

- kritikus gondolkodásmód
- problémamegoldás és döntéshozatal
- hatékony kommunikáció
- érzelmi feszültség kezelése
- konfliktuskezelés
- versenyszellem és együttműködés
- önbizalom és magabiztos fellépés
- céltudatosság
- a negatív befolyásolás elutasítása
- egészséges, boldog életvitel. A környezeti nevelési program elkészítésének alapjai.

**Törvényi háttér**

**Magyarország Alaptörvényének** környezetvédelemmel kapcsolatos cikkei:

XX. cikk (1) Mindenkinek joga van a testi és lelki egészséghez.

XXI. cikk (1) Magyarország elismeri és érvényesíti mindenki jogát az egészséges környezethez.

**Környezet- és természetvédelmi jogszabályok:**

***Környezetvédelmi törvény*** (1995. évi LIII. Törvény a környezet védelmének általános szabályairól). A törvény célként az ember és környezete harmonikus kapcsolatának kialakítása, a környezet elemeinek és folyamatainak védelme és a fenntartható fejlődés környezeti feltételeinek biztosítását fogalmazza meg.

A törvény 54. § 1. cikkelye szerint „mindenkinek joga van a környezeti ismeretek megszerzésére és ismereteinek fejlesztésére". A nevelés állami és önkormányzati feladat. Legfontosabb dokumentumaként a ***Nemzeti Környezetvédelmi Programot*** (illetve annak részeként a Nemzeti Környezet-egészségügyi Akcióprogramot) említi.

A ***Természetvédelmi törvény*** (1996. évi LIII. Törvény) kimondja, hogy a természeti értékeink védelme, a természetvédő szemlélet kialakítása elsődleges állami feladat.

A ***2013. évi CII. törvény a halgazdálkodásról és a hal védelméről*** is számos környezeti nevelési feladatot tartalmaz (tanfolyamok, vizsgák, fajismeret, természetvédelem).

A ***géntechnológiai tevékenységről*** szóló 1998. évi XXVII. ***törvény*** 30. és 31. §-a foglalkozik az oktatással, a képzéssel és a tájékoztatással.

Az ***állatok védelméről és kíméletéről*** szóló 1998. évi XXVIII. ***törvény*** célja, hogy elősegítse az állatvilág egyedeinek védelmét, fokozza az emberek felelősségtudatát az állatokkal való kíméletes bánásmód érdekében, valamint meghatározza az állatok védelmének alapvető szabályait. A törvény kimondja, hogy az oktatás során állatkísérletek elvégzésére a diákokat nem lehet kötelezni.

**Helyzetkép**

**Az iskola működése környezeti nevelési szempontból**

Az iskolában a környezeti nevelés mozzanatai több területen jelen vannak, ám környezettudatos attitűd még nem hatja át kellően a nevelő-oktató munkát továbbá az iskolai élet minden részterületét. Több éve, minden ősszel Sárospatak városában hulladékgyűjtő programot szervezünk, amikor diákjaink megtisztítják városunkat az összegyűlt szeméttől, falevelektől, stb.

Az oktatók törekszenek az igényes környezet kialakítására. Ezt bizonyítják az iskola épületének, tantermeinek állandó díszítése és környezetének ápolása.

## *Erőforrások*

### Személyi erőforrások:

**Oktatók:** Tudatosítják a gyermekekben a környezet értékeit. Hozzájárulnak a megfelelő környezeti attitűd kialakulásához. Környezeti tartalmakat közvetítenek. Megalapozzák a környezeti problémák többoldalú megközelítését és a megoldásukhoz szükséges együttműködő készséget. Munkájukat segíti az iskolaorvos, a védőnő és a részfoglalkozású szabadidő-szervező.

**Tanulók:** Megismerik a környezet értékeit, az ember természet iránt viselt felelősségét.
Adminisztratív és technikai dolgozók: Környezettudatos munkavégzésükkel járulnak hozzá a környezeti neveléshez.

**Szülők:** Megerősítik a gyermekekben azt a környezettudatos magatartást, amit az iskola is közvetít.

**NGO-k:** Szakmai ismereteikkel és programjaikkal segítik a környezeti nevelési munkát.

**Jövőkép, alapelvek, célok**

**Az iskola jövőképének környezeti vonatkozásai, hitvallása**

A bennünket körülvevő természeti és társadalmi értékek megőrzése, védelme létfontosságú környezeti válságokkal teli világunkban. Ezért iskolai oktató - nevelőmunkánk során fontosnak tartjuk, hogy tanulóink érzékenyé váljanak szűkebb és tágabb környezetük - és az Isten által teremtett világ globális problémái iránt.

Törekvésünk, hogy kialakítsuk bennük a felelősséget saját testi és szellemi fejlődésükért, egészségük megőrzéséért. Mindezek mellett célunk, hogy elősegítsük tanulóink környezettudatos magatartásának, életvitelének kialakulását annak érdekében, hogy felnőve képesek legyenek környezetük aktív védelmére, értékeinek megőrzésére.

**Hosszú távú környezeti nevelési célok**

- az általános célokra vonatkozó érték- és szokásrendszer érzelmi, értelmi, esztétikai és erkölcsi megalapozása az ökológiai gondolkodás kialakítása, fejlesztése, rendszerszemléletre nevelés, holisztikus szemléletmód kialakítása, fenntarthatóságra nevelés, a környezetetika hatékony fejlesztése, érzelmi és értelmi környezeti nevelés tapasztalaton alapuló, kreatív környezeti nevelés, tolerancia kialakítása
- a környezettudatos magatartás és életvitel segítése, az állampolgári - egyéb közösségi - felelősség felébresztése, az életminőség fogyasztáson túlra mutató alkotóinak keresése, az egészség és a környezet összefüggéseinek feltárása
- ismeretek és jártasságok kialakítása, amelyek segítségével képesek lesznek megelőzni az egészségügyi problémákat, helyzetfelismerés, ok-okozati összefüggések, problémamegoldó gondolkodás, döntésképesség, globális összefüggések megértése
- létminőség választásához szükséges értékek, viselkedési normák kialakítása, a családi életre nevelés fejlesztése
- az egészséges életvitelhez szükséges képességek fejlesztése

**Rövid távú célok és feladatok**

- A környezeti nevelés az oktatás és nevelés valamennyi területén jelenjen meg.
- Természeti - épített - szociális környezetünk ismerete, óvása, fejlesztése.
- Helyi értékek és problémák feltérképezése, helyi célok megfogalmazása (pl. öreg fák megóvása, faültetés, madárvédelem, szelektív hulladékgyűjtés, energiatakarékosság, stb.)
- A szülőkkel, az iskola környezetében élőkkel a kommunikáció fejlesztése.
- Tantárgyközi kapcsolatok építése, hogy a tanulók egységben lássák az egy témához tartozó ismereteket.
- Az oktatók, a felnőtt dolgozók és a szülők személyes példájukkal legyenek a környezettudatos életvitel hiteles terjesztői.

# A tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

**Helyzetelemzés**

Iskolánkban minden tanévben magas a hátrányos helyzetű tanulók, a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya és az SNI tanulók száma.

A hátrányos, halmozottan hátrányos és az SNI igényű tanulók iskolánk azonos értékű tagjai, hátrányt semmiben nem szenvednek.

**Az iskola tanulmányi átlaga:**

A halmozottan hátrányos helyzetű tanulók tanulmányi átlaga ennél alacsonyabb. A tanulmányi eredmények közötti különbségek elsősorban az otthoni környezet ingerszegénysége miatt alakul ki. Ezeknek a gyerekeknek alacsonyabb a koncentráló képességük, ezért nehezen illeszkednek be az iskola közösségeibe a különböző egyéni foglalkozások ellenére.

Iskolánk kiemelten kezeli a tanulói esélyegyenlőség megvalósítását. Nevelési-oktatási tevékenységünkben igyekszünk megtalálni azokat a hátránykompenzáló módszereket, eljárásokat, amelyekkel a tanulási - tanítási folyamat eredményesebbé tehető.

***Céljaink:***

⇒ az esélyt teremtő támogató lépések megtétele a nevelő-oktató munka minden területén
⇒ az egyenlő bánásmód elvének érvényesítése
⇒ a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók nevelési-oktatási hiányainak kompenzálása
⇒ a SNI-s tanulók integrált oktatásának megvalósítása
⇒ a lemorzsolódás csökkentése illetve megelőzése
⇒ az oktatás hatékonyságának növelése érdekében kompetencia alapú oktatás megvalósítása
⇒ megfelelő pályaorientációval a sikeres pályaválasztás elősegítése
⇒ az intézményben tanuló hátrányos helyzetű és HHH tanulók bevonása az iskolán kívüli programokba
⇒ együttműködés a szülői házzal

A tanulók esélyegyenlőségének biztosításában csak a pedagógusok, a szülők és a gyermekvédelmi intézmények összehangolt tevékenységével érhető el eredmény. A szülők, a család szerepe ebben a tevékenységben alapvető fontosságú. A szülőkkel való kapcsolattartás, a tanulók megismerése a gyermekvédelmi jelzőrendszer első lépcsője. Ezért az iskolánkba bekerülő veszélyeztetett vagy/és hátrányos helyzetű tanulók feltérképezése az elsődleges feladat.

A jelzőrendszer segítségével feltérképezett hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű és veszélyeztetett tanulók az ifjúsági- és gyermekvédelmi felelős tanár gondozásába kerülnek. Emellett felderítjük a sajátos nevelési igényű, beilleszkedési, tanulási és magatartási zavarokkal küzdő tanulókat, és kérjük a vizsgálatukat a Nevelési Tanácsadónál vagy a Szakértői és Rehabilitációs Bizottságnál. A véleményezésük alapján az iskolánkban dolgozó gyógypedagógus vezetésével fejlesztjük az érintett tanulókat.

Nevelő – oktató munkánkban az esélyegyenlőségi program megvalósítása a 9. évfolyamon elkezdődik a tanév eleji tantárgyi mérésekkel. Ezek lehetővé teszik, hogy feltérképezzük azokat a tanulókat, akik felzárkóztatásra, hátránykompenzálásra szorulnak. A hiányok pótlására korrekciós tantárgyi programokat készítünk. Ezek a korrekciós tervek a mindenkori tanmenet kiegészítő részét képezik.

Az élethosszig tartó tanulás alapkészségeinek elsajátításához nagyon fontos feladatunk a képességek kibontakoztatása. A rászoruló tanulóinknak tanórán kívül biztosítjuk, hogy jól képzett szakember(ek) segítségével tanulás módszertani oktatásban részesüljenek, ha ez a tantárgy nem szerepel óratervükben.

Az eredményes tanulás további feltétele a helyes szövegértés és logikus gondolkodás képességének kialakítása, továbbfejlesztése. Az évente elvégzett kompetenciamérések lehetővé teszik, hogy megismerjük tanulóink ilyen irányú képességeit. Az eredmények elemzésével ki tudjuk alakítani a továbbhaladáshoz szükséges korrekciókat.

Kompetencia alapú oktatásunk lehetővé teszi, hogy a szükséges készségeket minél eredményesebben fejlesszük tanulóinknál. Ennek érdekében elsősorban a tanítási órákon alkalmazott differenciált foglalkozásokkal, vagy tanórán kívüli egyéni és felzárkóztató foglalkozásokkal kívánjuk a hátrányt csökkenteni. Felzárkóztatást biztosítunk egyéni foglalkozás formájában diszlexiás, diszgráfiás tanulóink számára is.

A tanulói lemorzsolódás csökkentésére a fenti felzárkóztató programok nyújtanak segítséget. A lemorzsolódás csökkentésének lehetősége a tanulók motiválása, az általunk kínált tanórai és tanórán kívüli felzárkóztató programok igénybe vétele, valamint az igényes, színvonalas nevelő-oktató munka.

A rászoruló tanulók között vannak olyanok is, akiknek nincs szükségük felzárkóztatásra, inkább tehetségük kibontakoztatása az elsődleges feladat. Számukra tehetséggondozást végzünk. Ennek tradicionális módja a tanítási óra, illetve a tanórán kívüli tehetséggondozó foglalkozások: diákkörök, versenyek, vetélkedők, tantárgyi pályázatokon való részvétel. A versenyfelkészítésben, a tantárgyi pályázatok írásakor szem előtt tartjuk azokat a tehetséges tanulókat, akik korábban családi vagy egyéb hátrányos ok miatt nem tudtak részt venni ilyen jellegű programokon.

Hatékony és korrekt pályaorientálást kell végeznünk annak érdekében, hogy a mindenkori munkaerőpiaci igényeknek megfelelően tudjanak tanulóink pályát választani. Ehhez az intézményi pályaválasztási felelős pedagógus(ok), osztályfőnökök és pályaorientációt oktató szaktanárok tudnak elsősorban tanácsot adni. A megfelelő tájékoztatásnak azt is elő kell segítenie, hogy tanulóink elsősorban a választott szakirányban tanuljanak tovább akár intézményen belül, akár a felsőoktatásban, illetve olyan pályát, szakmát válasszanak, amivel el tudnak helyezkedni a munkaerő piacon. Igény esetén lehetőséget biztosítunk ahhoz, hogy gyakorlati szakembereket is bevonjunk ebbe a tevékenységünkbe pl. üzemlátogatások, előadások megszervezésével.

A helyes pályaválasztás érdekében segítséget nyújtunk rászoruló tanulóinknak abban, hogy megfelelő önismerettel rendelkezzenek. E készség kialakításában sokat segíthet az ifjúság-és gyermekvédelmi felelős, az önismeretet és kommunikációt oktató szaktanárok, osztályfőnökök. Szükség esetén az intézmény szaktanárainak bevonásával önismereti foglalkozásokat szervezünk rászoruló tanulóinknak azért, hogy megismerhessék saját személyiségüket, önértékelésük reális legyen.

A pályairányítás szerves részét képezi az is, hogy a rászoruló tanulókat megismertessük a munkába álláshoz szükséges dokumentumokkal, illetve megtanítsuk őket az önéletrajz elkészítésére, valamint megismertessük velük a munkahelyi interjú menetét. Ezek a tevékenységek hozzásegítik a tanulókat az álláskeresési technikák elsajátításához is.

A továbbtanulni szándékozóknak minden részletre kiterjedő tájékoztatást nyújtunk a felsőoktatási lehetőségekről. Osztályfőnöki órákon megismertetjük őket a Felsőoktatási Tájékoztató használatával. Emellett a pályaválasztást segítő pedagógus és az osztályfőnök gyakorlati segítséget is nyújt a felsőoktatási dokumentumok kitöltésében azok számára, akiknek ez gondot jelent.

A tanulmányi munka segítése mellett a szociális hátrányok csökkentése is feladataink közé tartozik. Felhívjuk rászoruló tanulóink figyelmét az igényelhető szociális támogatási lehetőségekre, ösztöndíjakra. A gyermek- és ifjúságvédelmi felelős tanár vagy az osztályfőnök megismerteti a rászorulókat és szüleiket a támogatáskérés menetével, igény esetén segíti őket a dokumentáció kitöltésében, elkészítésében.

A szabadidő hasznos és tartalmas eltöltésének lehetőségét biztosítja az iskolánk azért, hogy a tanulók a hétköznapokban is örömüket leljék. Ez a szenvedélybetegség-megelőző tevékenység hatékony részét képezi. A szenvedélybetegség-megelőző tevékenység támogatására kiírt pályázatokat a gyermek-és ifjúságvédelmi felelős figyelemmel kíséri és nyertes pályázat esetén felel a pályázati munka megvalósulásáért. Rendszeresen szenvedélybetegség-megelőző foglalkozásokat és előadásokat szervez az áldozattá válás és a balesetek, valamint a bűnelkövetés megelőzéséről.

Az egészséges életmód igényének felkeltése és az egészséges életmódra való képesség kialakítása is feladatunk a tanulók esélyegyenlőségének megvalósításában. Ezt szolgálják részben az iskola által

szervezett orvosi, fogorvosi vizsgálatok, részben pedig azok a felvilágosító előadások, programok, melyeket az iskola szakértő pedagógusai, meghívott szakemberek tartanak az esélyegyenlőségi osztályfőnöki órákon illetve egészségügyi előadásokon.

Az egészség megőrzését szolgálják iskolánk sportprogramjai is, többek között a mindennapos testnevelés megvalósulása, valamint a sportversenyeken való rendszeres részvétel. Figyelünk arra, hogy a hátránykompenzáció e téren is megvalósuljon és minél több olyan tanuló vegyen részt a sportrendezvényeken, akiknek korábban erre kevesebb lehetőségük adódott.

A nemzetközi kapcsolatok terén is törekszünk arra, hogy a legnehezebb anyagi körülmények között élő tanulóknak is lehetőségük legyen az idegen nyelvek tanulásának anyanyelvi környezetben való gyakorlására és más országok kultúrájának, életének megismerésére.

A szociális jellegű problémák megoldását segíti a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős a szociális segélylehetőségek figyelemmel kísérésével és a szülőknek és tanulóknak nyújtott információkkal, az igénylés helyéről és módjáról. A családnak biztosítanak támogatást a szociális tanulmányi alapítványi ösztöndíjak. Ehhez a gyermek-és ifjúságvédelmi felelős a pályázati anyag elkészítésében és benyújtásában segítséget nyújt.

Az érintett tanulók tehetséggondozását a kulturális rendezvényeken való szerepeltetéssel valósítjuk meg, a rendezvények szervezésébe is minél nagyobb számban vonjuk be a rászoruló tanulókat. Segítjük tehetségük kibontakoztatását a sporttevékenységben is.

Szükség esetén a szülőkkel való kapcsolattartással, a problémáknak a szülőkkel történő megbeszélésével, életvezetési tanácsokkal sokat segíthetünk. A tanuló kollégiumban történő elhelyezését szorgalmazzuk, ha életkörülményei ezt indokolják.

Organikus eredetű problémák, pszichés vagy tanulási nehézségek esetén szakemberhez irányítjuk az érintett tanulót. A szakértői bizottság véleménye alapján pedig az iskola gyógypedagógusa fejleszti a tanulókat.

Az esélyegyenlőség megvalósítását szolgáló tevékenység elsősorban a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős feladata, aki munkáját az intézményvezetővel, szaktanárokkal és a szülőkkel együttműködve végzi. Ha indokolt, a gyermekvédelmi intézmények, és szakemberek segítségét kéri.

Minden tanév elején felmérés készül arról, hogy a roma kisebbségi tanulók közül kik szeretnének részt venni kisebbségi oktatásban.
Ennek az oktatásnak meghatározott tanterve van, a tanítást az osztályfőnökök végzik heti egy órában.
Célja a roma kisebbséghez tartozó tanulók beilleszkedésének elősegítése, kultúrájuk (irodalom, zene) megismertetése révén.

Az iskola SNI tanulóival a törvényben meghatározott óraszámban az iskolánk gyógypedagógusa dolgozik. Az iskolában van tanácsadó, aki a legproblémásabb esetekben nyújt segítséget, és szükség esetén továbbirányítja a Nevelési Tanácsadóba a problémás tanulókat.

Az iskola szakmai és társadalmi kapcsolatrendszere nyitott. A tapasztalat szerint a társadalmi helyzet befolyásolja az oktatás eredményességét.
Az eredmények rosszabbak ott, ahol problémás és nem együttműködő a szülői háttér.

Ezért együttműködésre törekszünk az iskolába járó tanulók szüleivel és az oktatási intézményeken kívül az alábbi társadalmi szervezetekkel:

- ⇒ fenntartó önkormányzat
- ⇒ családsegítő szolgálat
- ⇒ védőnői hálózat
- ⇒ Nevelési Tanácsadó
- ⇒ Rendőrség
- ⇒ Vöröskereszt

A kialakított kapcsolatokat az iskola többségében rendszeresen ápolja a tanulók érdekében.

Az iskola esélyegyenlőségi törekvéseinek célja, hogy biztosítsa az intézményen belül a szegregációmentesség és az egyenlő bánásmód elvének teljes körű érvényesülését, figyelembe véve a szülők igényeit és a törvényi előírásokat.
A közvetlen célcsoport: a sajátos nevelési igényű gyermekek és a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók és pedagógusaik.

A hátrányos helyzetű gyerekek problémáinak kompenzálását és az esélyegyenlőség előmozdítását az iskola minden tevékenysége során figyelembe veszi és alkalmazza:

⇒ a beiratkozásnál
⇒ tanításban, ismeretközvetítésben
⇒ a gyerekek egyéni fejlesztésében
⇒ az értékelés gyakorlatában
⇒ tanulói előmenetelben
⇒ dicséret, elismerés gyakorlatában
⇒ a fegyelmezés, büntetés gyakorlatában
⇒ a tananyag kiválasztásában, alkalmazásában és fejlesztésében
⇒ a továbbtanulásban, pályaorientációban
⇒ a humánerőforrás-fejlesztésben, pedagógusok szakmai továbbképzésében
⇒ a partnerség-építésben és kapcsolattartásban a szülőkkel, segítőkkel, a szakmai és társadalmi környezettel

Az esélyegyenlőségi célok elérésének érdekében vállaljuk, hogy iskolánkban a hátránnyal élők semmilyen módon nem lesznek megkülönböztetve társaiktól, faji, vallási, egészségi, és szociális helyzete miatt hátrányos megkülönböztetés nem érheti a tanulókat.

Társadalomismeret tantárgy illetve osztályfőnöki órák keretében a tanárok különös hangsúlyt fektetnek az etnikai és egyéb diszkrimináció társadalmi ellentmondásaira, ezek leküzdésére.

Megismertetjük tanulóinkkal az „Útravaló" ösztöndíjprogramot és mindkét programban („Út az érettségihez", „Út a szakmához") pályázunk tanulóinkkal.
Törekszünk a jövőben az iskola akadálymentesítésére anyagi lehetőségeink függvényében.

*Az intézmény minden dolgozója, tanulója, a szülők és a társadalmi partnerek számára elérhető az iskolai esélyegyenlőségi program, ismerik és követik a benne foglaltakat.*
*Az intézmény nevelői a pedagógiai programban megfogalmazott korszerű módszerek elsajátítását a szükséges továbbképzések elvégzésével szerzik meg. Az egyenlő bánásmód elvét sértő eseteket megszüntetjük.*

*Felelős*: igazgató
*Határidő*: folyamatos

*Az iskola esélyegyenlőségi törekvéseinek megvalósítása az intézmény minden nevelőjének feladata.*

*Felelős*: minden nevelő, gyermekvédelmi felelősök és az igazgató
*Határidő*: folyamatos

*A tantestület minden tagjának kötelessége betartani az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokat, biztosítani a diszkriminációmentes oktatást, nevelést, a befogadó és toleráns légkör kialakítását.*

*A nevelői továbbképzések alkalmával minden nevelő számára biztosítjuk az esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismereteket bővítő képzéseken való részvételt. A tantestület tagjának ismernie kell az iskola esélyegyenlőségi céljaiban foglaltakat és aktívan közre kell működniük annak megvalósításában. Az esélyegyenlőség sérülése esetén a tantestület minden tagjának kötelessége jeleznie azt az iskola gyermekvédelemért felelős nevelőinek.*

*Felelős*: minden nevelő, gyermekvédelmi feladatokat ellátó nevelők, igazgató
*Határidő*: folyamatos

A 12/2020. (II. 7.) Korm. rendelet a szakképzésről szóló törvény végrehajtásáról 180§. (2a) bekezdés szerint „A tanuló értékelése és minősítése keretében a tanuló magatartása és szorgalma nem osztályozható."

## A tanulók jutalmazásával összefüggő szabályok

**Az iskolai jutalmazás formái:**

Azt a tanulót, aki képességeihez mérten:

- példamutató magatartást tanúsít
- folyamatosan jó tanulmányi eredményt ér el
- az iskolai közösség érdekében közösségi munkát végez
- iskolai és iskolán kívüli versenyeken, vetélkedőkön, előadáson, bemutatón vesz részt
- vagy bármilyen más módon segít az iskola hírnevének megőrzésében, annak növelésében, az iskola jutalomban részesíti.

**a, Az iskolában tanév közben a következő dicséretek adhatók:**

- oktatói dicséret
- osztályfőnöki dicséret
- igazgatói dicséret
- oktatói testületi dicséret

**b, Az egész évben példamutató magatartást tanúsító és kiemelkedő munkát végzett tanulók a tanév végén:**

- szaktárgyi teljesítményért,
- példamutató magatartásért,
- kiemelkedő szorgalomért,
- példamutató magatartásért és kiemelkedő szorgalomért dicséretben részesíthetők.

A dicséretet a tanuló bizonyítványába kell bevezetni.

**c, Az egyes tanévek végén a jeles eredményt elért tanulók oklevelet és könyvjutalmat kapnak, melyet a tanévzáró ünnepélyen az iskola közössége előtt vehetnek át.**

A dicséretet írásba kell foglalni, és azt a szülő tudtára kell adni!

Az iskolán kívüli versenyeken, előadásokon, bemutatókon, vetélkedőkön eredményesen szereplő tanulók igazgatói dicséretben részesülnek.

A kiemelkedő eredménnyel végzett közös munkát, az egységes helytállást tanúsító tanulói közösséget csoportos dicséretben és könyvjutalomban lehet részesíteni.

**Az iskolai büntetés formái:**

Azt a tanulót, aki:

- a tanulmányi kötelezettségeit folyamatosan nem teljesíti
- a házirend előírásait megszegi
- árt az iskola hírnevének, büntetésben lehet részesíteni.

A büntetés formái:

- oktatói figyelmeztetés,
- osztályfőnöki figyelmeztetés (szóban, írásban),

- osztályfőnöki intés,
- osztályfőnöki megrovás,
- igazgatói figyelmeztetés (szóban, írásban)
- igazgatói intés
- igazgatói megrovás
- tantestületi figyelmeztetés
- tantestületi intés
- tantestületi megrovás

Az iskolai büntetések kiszabásában a fokozatosság elve érvényesül, amelytől indokolt esetben a vétség súlyosságától függően el lehet térni.

A büntetést írásba kell foglalni, és azt a szülő tudtára kell adni!

## Az oktatói testület által szükségesnek tartott további szabályozások

### Tanulásszervezési és tartalmi keretek

### Tanórai keretek

Az alábbi környezeti tartalmakat kívánjuk beépíteni helyi tantervünkbe.

**Magyar nyelv és irodalom:**

- Az irodalmi művekben megjelenő természeti - és környezeti értékek, azok harmonikus kapcsolatának megismerése.
- Hivatalos iratok készítésének elsajátítása (kérvények, javaslatok, petíciók).
- Törekvés a helyes és szép beszédre.
- A művészet kultúraalkotó szerepének megfigyelése.
- Más kultúrák megismerésének igénye.
- Alkotók vállalhatatlan politikai és morális szerepvállalásának feldolgozása.
- Az esztétikai, erkölcsi érzékenység fejlesztése.

**EMBER ÉS TÁRSADALOM**

**ALAPELVEK, CÉLOK**

Az Ember és társadalom műveltségi terület megismertet a társadalmi együttélés történetével, alapelveivel és főbb intézményeivel; betekintést nyújt a civilizáció folyamatába, a kultúra életébe. Fő területei: történelem; erkölcstan, etika; hon- és népismeret; társadalmi, állampolgári és gazdasági ismeretek, filozófia. Együttesen hangsúlyos szerepet töltenek be a köznevelési feladatok sikeres megvalósításában, hiszen jelentős mértékben hozzájárulnak ahhoz, hogy a tanulók a haza felelős, hasznos polgáraivá váljanak; reális önismeretre és szilárd erkölcsi ítélőképességre tegyenek szert; képessé váljanak az önálló tájékozódásra, véleményformálásra és cselekvésre; megismerjék és megértsék a természeti, társadalmi, valamint kulturális jelenségeket, folyamatokat.

A társadalomismeret és az állampolgári ismeretek tartalmainak feldolgozása jó alapot ad a tudatos közéleti részvételhez, és a kulcskompetenciák kialakításán keresztül erősíti a demokrácia értékeinek (többek között a jogállamiság, részvétel a döntéshozatalban, a társadalmi igazságosság, az önrendelkezés, a szolidaritás, a tolerancia, az együttélés) tiszteletét.

Az Ember és társadalom műveltségi terület legfontosabb általános fejlesztési feladatai:

- a személyiségi és emberi jogok tiszteletére, az erkölcsi értékekre nevelés;
- a nemzettudat és állampolgári ismeretek kialakítása, tudatosítása, fejlesztése;
- a helyi történelmi értékek megismerése, védelme, hagyományok tiszteletének kialakítása
- a társadalmi igazságosság, méltányosság és szolidaritás értékeinek tudatosítása;
- a társadalmi, gazdasági problémák iránti érzékenység megteremtése;
- hogyan, mikor és milyen emberi tevékenységek révén alakult át a természet?
- a környezetért és fenntarthatóságért érzett felelősség kialakítása;
- az egész világot érintő globális problémák megértésének segítése; hangsúlyozottan az egyén, az állam és a társadalom felelőssége és feladatai a problémák elhárításában, csökkentésében.
- más kultúrák megismerése és elfogadása, különös tekintettel a Kárpát-medencében együtt élő népekére, vallásokra;
- a demokratikus intézményrendszer működésének megértése;
- XX. századi totális diktatúrák jellemzőinek feldolgozása, az általuk elkövetett bűntettek megismertetése;
- az egyenlő bánásmóddal és esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismeretek és készségek fejlesztése;
- a társadalomtudományi szemlélet és gondolkodás kialakítása, az ilyen természetű problémák vizsgálatához és elemzéséhez szükséges készségek kialakítása és fejlesztése.
- a múlt eredményeinek és hibáinak megismerése révén a természetes és az épített környezetért való felelős magatartás formálása.
- a földrajzi környezet hatása egy ország, térség fejlődésére.

A társadalomtudományi műveltség többrétegű. Nemcsak ismereteket, hanem intellektuális eszközöket is biztosítani kell a diákoknak ahhoz, hogy képesek legyenek reflektálni és kritikusan értékelni, mert csak így alkalmazhatják hatékonyan a megszerzett tudást. A 9–12. évfolyamokon a tanítás a forrás- és tevékenység-központú tananyag-feldolgozásra épül. Ennek keretében a diákoknak meg kell ismerkedniük a történelmi múlt különböző forrásainak (szöveges, képi, audiovizuális) általános jellemzőivel, feldolgozási szempontjaival, továbbá képesnek kell lenniük arra, hogy a különböző típusú forrásokban meglássák a szerzők nézőpontját. Kiemelt szerephez jut a problémaközpontú és elemző tanítás is, amely a történelmi helyzetek, illetve a napjainkban felmerülő problémák, jelenségek történeti gyökereinek megértését segíti.

**Kiemelt fejlesztési területek**

**Történelem:** A történelemtanítás a maga sajátos összetett célrendszerét akkor érheti el, ha képes felkelteni a fiatalok érdeklődését a múlt iránt, és sokféle bizonyítékkal szolgál arra vonatkozóan, hogy a történelmi múlt ismerete a jelen valódi megértését is szolgálja. A történelmi események feltárása, értelmezése és bemutatása olyan készségek elsajátításához járul hozzá, amelyek sokat segíthetnek abban, hogy a tanulók sikeres felnőtté váljanak. Alapot ad a tudatos közéleti részvételhez, és erősíti a demokrácia értékeinek (többek között a jogállamiság, a döntéshozatalban való részvétel, a társadalmi igazságosság, az önrendelkezés, a szolidaritás, az elfogadás és tolerancia) tiszteletét.

A történelem tanulása elősegíti a szűkebb és a tágabb közösségekhez – a családhoz, a lakóhelyhez, a nemzethez, Európához, az emberi civilizációhoz – tartozás személyes megélését. A történelem tanulmányozása a múlt örökségének megismerésével szolgálja az eligazodást a jelenben, és segíti a felkészülést a jövőre. A történelmi műveltség a közös emlékezetben őrzött legfontosabb tartalmakat foglalja magába/jelenti. Ezek tudományos igényű feldolgozása biztosítja, hogy a közoktatás a tanulók életkorához, érdeklődéséhez igazítva hiteles képet adjon a történelmet formáló erők működéséről, az előző nemzedékek sorsáról, alkotásaikról, létfeltételeik alakulásáról, az egyes korok gondolkodását meghatározó eszmékről és hitekről, ezek eredetéről, kialakulásuk okairól. Fontos, hogy a találkozás a történelmi múlttal, valamint a történelemből fakadó tanulságok feldolgozása személyes élményt jelentsen a tanulók számára. A történelem problémaközpontú megközelítése az önismereti, a társas kapcsolati kultúra fejlesztésének és a pozitív énkép kialakításának lehetőségét is biztosítja a tanulóknak.

A tanítás meghatározó célja a differenciált történelmi gondolkodás kialakítása, az adatok, tények, fogalmak, a történettudomány által kínált konstrukciók (sémák) rugalmas adaptálásával, illetve a történettudomány vizsgálati eljárásainak (történeti probléma felismerése, megfogalmazása, a kritika, az interpretáció) alkalmazásával. A felkészítés további célja, hogy a tanulók felismerjék és megértsék, hogyan és miért éreztek, gondolkodtak, cselekedtek másként az emberek a múltban, mint a jelenben élők. Mindehhez nélkülözhetetlen a történeti megismerést és értelmezést elősegítő kulcsfogalmakkal összefüggő tudás folyamatos elmélyítése.

A *történelmi kulcsfogalmak* (történelmi idő, változás és folyamatosság, okok és következmények, történelmi források, tények és bizonyítékok, interpretáció, jelentőség, történelmi nézőpont) segítik a tanulókat a múltra vonatkozó magyarázatok, következtetések és értékelések megértésében, a történelmi ismeretek rendszerezésében, a múlttal és a múlt megismerésével kapcsolatos kérdések egyre árnyaltabb megválaszolásában, a különböző korok és események összehasonlításában, az összefüggések azonosításában, valamint az önálló következtetések és vélemények megfogalmazásában.

A *tartalmak értelmezését* lehetővé tevő kulcsfogalmak mellett léteznek a történelmi *tartalmakat kifejező* kulcsfogalmak (pl. társadalom, társadalmi osztály, réteg, állam, államforma, államtípus, kultúra, birodalom), amelyek az egyes jelenségek közös sajátosságainak fogalmi megragadásával segítik a múlt folyamatainak, eseményeinek megértését, rendszerezését, összehasonlítását és értékelését.

A tartalmak értelmezését szolgáló és a tartalmakat kifejező kulcsfogalmakkal kapcsolatos tudás folyamatos bővítése, elmélyítése, valamint újabb és újabb kontextusokban történő gyakoroltatása az értelmes történelemtanulás egyik legfontosabb összetevője.

**Ismétlődő/visszatérő és hosszmetszeti témák a történelemben:**

**Társadalmi helyzet, életmód, életviszonyok:** Nők és férfiak életmódja és társadalmi helyzete, életformák. Szegények és gazdagok világa. Egyenlőség, emancipáció. Tömegtájékoztatás, sajtó, propaganda. Népesség, demográfia (vándorlás, migráció). Szegregáció, bűnbakkeresés

**Társadalom és állam:** Államformák, államszervezet. A hatalommegosztás formái, szintjei. Forradalom, reform és kompromisszum

**Helyi és nemzetközi együttműködések, konfliktusok:** Függetlenség és alávetettség, kisállamok, nagyhatalmak

**Természet és technika kölcsönhatása:** Erőforrások és termelési kultúrák. A technikai fejlődés feltételei és következményei. Fölzárkózás, lemaradás

**Kultúrák, vallások és eszmék:** Korok, korstílusok. Vallások szellemi, társadalmi, politikai gyökerei és hatásai. Világkép, eszmék, ideológiák, társadalomkritika. A fanatizmus jellemzői és formái

## Kronologikus témák

**1. Az őskor és az ókori Kelet:** Az emberi civilizáció kezdetei. Anyagi és szellemi kultúra, vallás az ókori Keleten.

**2. Az antikvitás:** Hellász – a poliszok és a birodalom: Athén, Spárta, Nagy Sándor. Róma a köztársaságtól a császárságig. Pannónia. Az antik kultúra öröksége, a filozófiai gondolkodás kezdetei. A zsidó és keresztény kultúra értékei, a kereszténység kezdetei és tanításai. A népvándorlás és az antik civilizáció felbomlása.

**3. A középkori Európa:** A bizánci és a frank birodalmak, valamint a Német-római Birodalom jellemzői. Az európai államok kialakulása. A hatalomgyakorlás, a társadalmi és gazdasági élet jellemzői. Vallási, egyházi ellentétek, hatalmi harcok, hódítások. A vallás és az egyház szerepe a középkori Európában. Nyugat-Európa válsága, Közép- és Kelet-Európa megerősödő államai a XIV–XV. században. Európa keresztény középkori öröksége. Világképek, korstílusok.

**4. A magyarság történetének kezdetei és beilleszkedése Európába:** Az eredet problémái, vándorlás, honfoglalás, államalapítás. Hódítás és védekezés. Hatalomgyakorlás, államszervezet, a társadalmi és gazdasági élet jellemzői az Árpád-házi királyok idején. A Magyar Királyság mint európai középhatalom az Anjouk, Zsigmond és Mátyás korában. A magyar művelődés és kultúra emlékei. A török elleni harcok, a középkori magyar állam bukása.

**5. A világ és Európa a kora újkorban:** Amerika ősi kultúrái, a földrajzi felfedezések és következményeik. Az atlanti hatalmak felemelkedése, az abszolutizmus, az angol polgárháború és következményei. A reformáció és a katolikus megújulás. A tudományos világkép kialakulása és a felvilágosodás. Nagyhatalmi küzdelmek a XVII–XVIII. században, a felvilágosult abszolutizmus. Az Egyesült Államok létrejötte, alkotmánya.

**6. Magyarország a XVI–XVIII. Században:** Küzdelmek, hétköznapok, kultúra a három részre szakadt Magyarországon. Az Erdélyi Fejedelemség. A török kiűzése és a Rákóczi-szabadságharc. Népesedési, társadalmi és gazdasági változások. Nemzetiségek az újjászerveződő államban. A Magyar Királyság a XVIII. századi Habsburg Birodalomban, a felvilágosult abszolutizmus hazánkban.

**7. A forradalmak és a polgárosodás kora Európában és Magyarországon:** A francia forradalom eszméi, irányzatai, hatásai. A napóleoni háborúk következményei. A XIX. század uralkodó eszméi. Az ipari forradalom és hatásai. A magyar felvilágosodás és a reformkor fő kérdései, személyiségei, a nemzeti kultúra kialakulása. Forradalom és szabadságharc Magyarországon. Magyarok, nemzetiségek és más vallási-etnikai kisebbségek a szabadságharcban.

**8. A nemzetállamok kora:** Nemzetállamok kialakulása és felemelkedése Európában, az Amerikai Egyesült Államok nagyhatalommá válása. A keleti kérdés. A tudomány és a technika fejlődésének új korszaka. A nagy gyarmatbirodalmak, valamint Kína és Japán. Önkényuralom és kiegyezés Magyarországon. A dualista állam működése és a politikai viszonyok. A nemzetiségek helyzete, szerepük a társadalmi, gazdasági átalakulásban. A zsidó–magyar együttélés. Polgárosodás és modernizáció Magyarországon.

**9. Hazánk és a nagyvilág a XX. század első felében:** Az első világháború és a háborút lezáró békék. A háborús vereség következményei Magyarországon. Trianon és hatásai. Új államok Közép-Európában. A trianoni határon túli magyarság sorsa. A bolsevik ideológia és a kommunista diktatúra a Szovjetunióban. A fasiszta ideológia és állam Olaszországban. Az 1929–33-as világgazdasági válság és kezelése a nyugati demokráciákban. A nemzetiszocialista ideológia és a náci diktatúra. Magyarország konszolidációja és a revíziós külpolitika. A második világháború fő hadszínterei, hadi és a diplomáciai eseményei. Magyarország részvétele, veszteségei a második világháborúban. Zsidóüldözés, a holokauszthoz vezető út, holokauszt, roma/cigány népirtás.

***10. Hazánk és a* nagyvilág *a XX. század második felében:*** A kétpólusú világ és a fegyverkezési verseny. A hidegháború fegyveres konfliktusai. Integrációs törekvések a megosztott Európában, Nyugaton és Keleten. A gyarmati rendszer felbomlása és következményei a harmadik világban. Magyarország a második világháború után: újjáépítés és a kommunista diktatúra kiépítése. A Rákosi-korszak jellemzői (államosítás, pártállam, terror). Az 1956-os forradalom és szabadságharc. A megtorlás. A Kádár-rendszer kiépülése, konszolidációja, sajátosságai és válsága. A szomszédos államok és a határon túli magyarság sorsa. A demokratikus átalakulás és a piacgazdaság létrejötte.

**11. A globalizálódó világ és Magyarország:** Az Európai Unió létrejötte, alapelvei, intézményei, működése. A Szovjetunió, Csehszlovákia és Jugoszlávia felbomlása. A tudományos-technikai forradalom, a jóléti állam, a globális problémák és a fenntarthatóság. Az Alaptörvény, a jogállamiság intézményei a mai Magyarországon. Demográfiai változások, népesedés. A hazánkban élő nemzetiségek, vallási kisebbségek. A roma/cigány társadalom története, helyzete és integrációjának folyamata. A szomszédos országokban élő magyarság helyzete, magyarok a nagyvilágban. A globális világ kihívásainak hatása hazánk fejlődésére.

## Református hittan

**Idegen nyelv:**

- A nyelvtanítás egyéb módszereinek segítségével a hazai környezeti problémák megismerése; más országok hasonló problémáinak feltárása.
- Más népek környezetvédő tevékenységeinek, szervezeteinek megismerése.
- A környezettel szembeni nemzetközi felelősség szemléletének kialakítása.

**Biológia és egészségtan:**

- Ökológiai életmód kialakítása.
- A földi élővilág sokféleségének, e sokféleség értékének megismerése.
- Az élőlények alapvető szervezeti - működési jellemzői, az azok között lévő ok - okozati összefüggések.
- A globális környezeti problémák és azok megelőzési, illetve mérséklési lehetőségei.
- A környezet - egészségügyi problémák megismerése, megelőzésük illetve mérséklésük módjai.
- A testi - lelki egészséget megőrző életviteli technikák elsajátítása.
- A tanulók figyelmének felhívása a kémiai ipar jelentős környezetkárosító, valamint potenciális környezetvédő szerepére egyaránt.
- Az anyag - és energiatakarékosság, mint a környezetvédelem egyik hatékony módszere szemléletének kialakítása.
- Az elterjedt vegyszerek és ezek élettani hatásainak megismerése (környezetbiztonság).
- A különböző technológiák hatása a természeti és épített környezetre, ezek gazdasági hatásainak felbecsülése.

**Földünk és környezetünk:**

- Tapasztalatok, ismeretek, élmények szerzése a közvetlen élő és élettelen környezetről.
- A földrajzi környezet hatása egy ország, térség fejlődésére.
- A természeti és társadalmi folyamatok hatásainak eredményeként lezajló változások felismerése, értékelése.
- A regionális és globális problémák megismerése, és a lehetséges megoldási módok számbavétele.
- A természeti és társadalmi értékek megismerése, megőrzése.

**Fizika:**

- Az élő szervezetre káros fizikai hatások (sugárzás, zaj, rezgés) egészségkárosításának megismerése.

- A fizikai törvényszerűségek és az élőlények életjelenségei közötti hasonlóság, valamint az élő és élettelen közötti kölcsönhatások felismerése.
- A környezet változásainak, a változások okainak értelmezése, s ezek tudatában megoldások keresése a környezeti problémákra.
- A környezeti változások fizikai magyarázatának megismerése, megértése.

**Matematika:**

- A tanulókat körülvevő konkrét környezet mennyiségi és térbeli viszonyainak megismerése mérése.
- A környezeti mérések eredményeinek értelmezése, elemzése, statisztikai módszerek alkalmazása, reális becslések képességének kialakítása.
- Más tárgyakban megismert környezeti összefüggések matematikai módszerekkel való szemléltetése, táblázatok, grafikonok készítése, elemzése.
- A logikus gondolkodás, a szintetizáló - és lényegkiemelő képesség fejlesztése.

**Rajz és vizuális kultúra:**

- A természeti és művészeti szépség rokonságának felismerése.
- A természet képzőművészeti ábrázolásának lehetőségei.
- A hagyományápolás fejlesztése (pl. népi építészet, díszítőművészet).
- A természetes alapanyagok használatának ismerete.
- Műalkotások elemzése környezetnevelési szempontok szerint.
- A tárgyi világ formanyelvi elemeinek ismerete, a tartalom és a forma összefüggése.
- A helyi népi építészeti emlékek felkutatása, megismerése.
- Példák mutatása környezetbarát formatervezésre.

**Ének-zene:**

- a természeti és a művészeti szépség rokonságának és azonosságának felismerése
- a természet zenei ábrázolásának módjainak megismerése
- a természet szépségeinek megjelenésének felfedezése a népdalokban
- a zene közösségerősítő, közösségteremtő szerepe
- az élő és az élettelen természet hangjai a zenében és a hétköznapokban egyaránt akusztikus élményt jelentenek
- a zenei környezetszennyezés felismerése, és tudjanak ellene védekezni

**Tánc és dráma:**

- Természeti jelenségek improvizálása a tánc és a dráma eszközeivel.
- Adott szituáció megfogalmazása mozdulatsorok segítségével.
- A néptánc elemeinek elsajátítása.

A tantárgyak lehetőségeinek kiegészítése az osztályfőnöki teendőkkel

A fiatalok közösségi létének keretét az ***osztályfőnök*** teremti meg. Ő a különböző szintű személyes kapcsolatok segítője, fejlesztője is.

Az átalakuló iskolarendszerben az osztályfőnöki feladatok bővülnek, e tennivalók körül is egyre nagyobb a bizonytalanság. Az osztályfőnök személyisége és elhivatottsága döntő súllyal alakítja a gyerekekben formálódó valóságképet.

Munkálkodása nyomán válnak konkrét közösségi tevékenységgé a szaktanárok tanórán túlnövő elképzelései, a különböző iskolai programkínálatok. A tanuló számos attitűdjének alakításán túl a

szülők hozzáállását is befolyásolhatja igényessége, értékrendje. A környezeti nevelés szempontjából nem meghatározó az osztályfőnök szaktárgyi hovatartozása.

Az általános tájékozottsága, problémafelismerő és -feldolgozó képessége segítheti abban, hogy ezt a sokszínű témakört a környezethez való viszony alakítására, egyben pedagógiai céljaira használni, alkalmazni tudja.

A környezet megóvására szépítésére, otthonossá tételére, igényes gondos alakítására való nevelési problémák felismerése, életmódminták elemzése a megoldások keresése is kiváló lehetőséget nyújt az együttes tevékenységek során a közösségépítésre, a személyes kapcsolatok kialakítására, elmélyítésére.

Az osztályfőnök összefogja a szaktárgyak idevágó, de hagyományos tanórai kereteket megbontó tevékenységeit, például a fogyasztói társadalom problémáinak felismerését és megoldását segíti az iskolában. Ilyenek a táplálkozási szokások, az iskolai büfé kínálata, a szükségtelen túlcsomagolás, a szemét kezelés, anyag- és energiatakarékosság. A közös tanulmányi kirándulások, vetélkedők, a különböző akciókban való részvétel is összefűzheti az egyes szaktárgyakat.

Az osztályfőnöki órák témájának kínálata akkor hatékony, ha az legalább egy, de inkább négy évre tervezett sokszínű szocializációs programnak felel meg. Tervezése az osztályban tanító valamennyi pedagógus együttgondolkodását kívánja meg.

## Tanórán kívüli keretek

### Szakkörök

Az érdeklődő, kutató típusú, vizsgálódni szerető tanulók fejlesztésének nagyon jó színterei: földrajz szakkör, természetjáró szakkör, technika szakkör, biológia szakkör, „életmód" szakkör (testi - lelki egészség)

### Tanulóknak adott külön feladatok

Az érdeklődő diákok számára lehetőség nyílik a környezeti neveléshez kapcsolódó témák, problémák önálló kutatására, feldolgozására (szakmai dolgozat, rajz, fotó, irodalmi alkotás stb.)

### Akciók, vetélkedők, tanulmányi versenyek

Jeles napokon versenyek, kirándulás, vagy egyéb rendezvény szervezésével hívjuk fel a figyelmet a helyi vagy globális környezeti problémákra.

### Módszerek, projektoktatás

Az életkornak megfelelően más-más módszerek kerülhetnek előtérbe. Ám a környezeti nevelés szempontjából kiemelkedő jelentőségű az élmény- és tevékenységalapú, érzékenyítő, interaktív módszerek minél sokoldalúbb alkalmazása.

- a tanulói aktivitást igénylő módszerek előtérbe helyezése
- szenzitív pedagógia
- érzelmi minták közvetítése élmény gazdag helyzetek megteremtésével
- viselkedési minták közvetítése, példamutatás
- önismeret fejlesztése
- döntési helyzetek biztosítása

- ismeretek, tapasztalatok közvetítése
- modellezés
- projektmódszer
- az egyéni, kiscsoportos és nagycsoportos, tömeges hatás megfelelő alkalmazása
- a nevelői tevékenység mellett adekvát módon alkalmazandó a tanulói és együttes tevékenységek kombinálása
- akciók
- irodalmi, képzőművészeti pályázatok, kiállítások

***A módszerek alkalmazást segítő csoportosítása***

**Játékok**

- szituációs
- memóriafejlesztő
- kombinációs
- érzékelést fejlesztő
- ráhangolást segítő
- bizalomerősítő
- kapcsolatteremtést segítő
- drámapedagógia Modellezés
- hatásvizsgálatok
- rendszermodellezés
- előrejelző
- működő modellek készítése, elemzése

**Riport módszer**

- kérdőíves felmérés
- direkt riportok
- fotóriport

**Projekt módszer**

- analízis - akció projektek

**Terepgyakorlati módszerek**

- terepgyakorlatok
- táborok
- térképkészítés
- egyszerű megfigyelések
- célzott megfigyelések, mérések

**Aktív, kreatív munka**

- természetvédelmi és fenntartási munkák
- rekonstrukciós munkák
- madárvédelmi feladatok
- szelektív hulladékgyűjtés
- rend- és tisztasági verseny

**Közösségépítés**

- csoportszervezés a környezeti nevelés érdekében

**Művészi kifejezés**

- vizuális művészet a környezeti nevelésben
- irodalmi alkotások
- zeneművészet
- fotóművészet
- táncművészet
- népművészet
- esztétikai érzékenység és élmény fejlesztése
- a tanulók önkifejezése a művészetek nyelvén

### Taneszközök

Tankönyvek, nyomtatott és elektronikus anyagok, természetismereti könyvek, mesekönyvek, játékgyűjtemények, hírlevelek, folyóiratok, természetfilmek, dokumentumfilmek, diasorozatok, plakátok.

Térképek, tájékozódási eszközök (iránytű, tájoló), modellek, tablók.

Fizikai, kémiai mérésekhez megfelelő eszközök, anyagok, biológiai vizsgálatokhoz szükséges eszközök, anyagok (nagyító, mikroszkóp, bonckészlet stb.).

Játékokhoz szükséges felszerelések (labda, szembekötő stb.).

Anyagok és eszközök a kézműves foglalkozásokhoz, gyakorlati természetvédelemhez (papír, ragasztó, írószerszámok, faanyag stb.).

Eszközök és anyagok az élővitel és gyakorlati ismeretek környezeti nevelési célkitűzéseihez (pl. megfelelő szerszámok).

A környezeti nevelési programhoz a továbbiakban ki kívánjuk dolgozni a minőségbiztosítási, minőségfejlesztési rendszert.

## A tanórán kívül foglalkozások kialakításának szempontjai

Iskolánk nagy hangsúlyt fektet a tanítási órán kívüli feladatok szervezésében, ehhez legtöbbször a saját erőn kívül pályázati forrásokat veszünk igénybe, ezért a tanításon kívüli foglalkozások igen változatos képet mutathatnak, ha a különböző tanítási éveket vizsgáljuk.
Általános szervezési szempont a felzárkóztatás és a tehetséggondozás, valamint olyan egyéni kompetenciák fejlesztése, amely nem szorítható egy-egy tantárgy keretei közé. Az ilyen jellegű szakköri foglalkozások általános elve az, hogy minimum 8 tanuló vegyen részt a foglalkozásokon.

## Az otthoni felkészüléshez előírt elvek

A házi feladat adás célja a tananyag elsajátíttatása, ismeretszerzés, gyakoroltatás.

Formái:

- Írásbeli (házi dolgozat, számítási feladatok, fogalmazás, fordítás stb.)
- Szóbeli (tananyag visszaadása szóban, kommunikációs párbeszédek stb.)

### A) A házi feladatok kiadásának szempontjai:

- a tanulók napi és heti terhelése,
- az egyes diákok képességei, adottságai,
- az életkori sajátosságok,
- az értelmi fejlettség,
- a fejlődés üteme,
- házi feladat előkészítettsége,

### *B) Feladatok mennyisége, minősége és gyakorisága*

- A feladatadás gyakorisága és mennyisége, a tanulói életkorok, illetve iskolai szintek függvénye; vagyis kevesebbszer és rövidebb idejű otthoni munkát igénylő feladatokat kapnak a szakképző iskolai tanulók, mint a technikumi tanulók
- Törekedni kell arra, hogy az írásbeli feladatok tantárgyanként a fél órát ne haladják meg
- A technikum érettségi tantárgyaiból, illetve a szakképző iskola szakmai tantárgyaiból mennyiségileg több írásbeli házi feladat szükséges az eredményes vizsgához
- Humán tantárgyak esetében, a kötelező házi olvasmányokat az év elején kell meghatározni, a beszámolási határidők megjelölésével
- Idegen nyelvből a rendszeres feladatadás nélkülözhetetlen, a nyelvi ismeret szinten tartásához és fejlesztéséhez

### C) A házi feladatok kiadásának és ellenőrzésének alapelvei:

- A házi feladatok korosztálytól függetlenül sarkallják a diákot állandó önellenőrzésre!
- A házi feladatok segítsék elő a szülők tájékoztatását gyermekük iskolában végzett munkájáról, az iskolában folyó munkáról.
- A házi feladatok mindig kerüljenek ellenőrzésre!
- Az el nem készített, illetve hibás, hiányos házi feladat értékelésekor különbséget kell tenni a mulasztás okai szerint!
- Az önálló kutatómunkát, a kötelező tananyagon kívüli ismereteket kívánó feladatok elvégzését - a befektetett munka arányában - jutalmazni kell.
- Tanítási szünet idejére legfeljebb annyi kötelező házi feladat adható, amennyi egyik óráról a másikra szokásos.
- A nagyobb elmélyülést, több időt igénylő feladatok kitűzésekor (könyvtári vagy internetes kutatómunka, képzőművészeti alkotás, technikai eszköz készítése) az elkészítés határidejét különös gonddal, a tanulók egyéb kötelezettségeire tekintettel kell megállapítani.
- A tantervi anyagot meghaladó mennyiségű vagy mélységű ismereteket kívánó feladatokat (pl. versenyfeladatok) csak annak a diáknak lehet kötelezően előírni, aki a versenyzést, illetve az önálló kutató vagy más jellegű alkotómunkát önként vállalta.